

GEZAMENLIJKE VERGADERING UGV/OR/SR	Bijlagenummer GV 529
Onderwerp:	Notitie USR: Examinering, Specialisatie en Aanwezigheidsplicht
Status	Bespreking
Vorbereidende commissie	GVcie OOM-2
Behandeling in	Vorbereidende GV 9 mei 2016 Overlegvergadering GV op 23 mei 2016 Afsluitende GV op 30 mei 2016

Bevat:

529 Brief USR d.d. 13 april 2016 met notitie

Studentenraad

Comeniuslaan 4
Postbus 9102
6500 HC Nijmegen

Telefoon (024) 361 61 61
Fax (024) 356 46 06

www.ru.nl

980000
College van Bestuur Radboud Universiteit Nijmegen
Postbus 9102
6500 HC NIJMEGEN

Uw kenmerk

Ons kenmerk
jp/sr16.5052

Doorkiesnummer
024-3612745

Datum
13 april 2016

Betreft
notitie USR: onderwijs

E-mail
j.pronk@bjz.ru.nl

Geacht college,

Hierbij bieden wij u de notitie van de Universitaire Studentenraad aan over examinering, specialisatie en aanwezigheidsplicht.

In het agendaoverleg is afgesproken om deze notitie te agenderen voor de overlegvergadering op 23 mei 2016.

Hoogachtend,
namens de USR,

Monique van Vegchel
voorzitter

bijlage:
cc:

Examinering, Specialisatie en Aanwezigheidsplicht

19de Universitaire Studentenraad (2015-2016)

Universitaire Studentenraad

1

Opstellers: Delano van Luik, Twan van Erp en Myrthe Martinot

Werkgroep Onderwijs: Delano van Luik, Myrthe Martinot, Twan van Erp, Thomas Bonekamp, Caspar Safarlou

Datum: 14 april 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Samenvatting van aanbevelingen	3
2. Examinering	5
3.1 Conclusies uit de enquête	5
3.2 De kwaliteit van examinering	6
3.3 Aanbevelingen	7
3. Masterspecialisaties	8
2.1 Specialisatie	8
2.2 Opleidingen	9
2.3 Aanbevelingen	9
4. Aanwezigheidsplicht	11
4.1 Een rendementsverhogende maatregel	11
4.2 Aanvullende maatregelen	11
5. Tot slot	13

1. Inleiding

Aangezien de Universitaire Studentenraad (USR) enkele kritische noten zette ten opzichte van enige punten in het huidige onderwijsbestel, heeft de USR een enquête uitgevaardigd aan de verschillende Facultaire Studentenraden (FSR'en) en aan de verschillende Opleidingscommissies (OLC's). Aan de hand van de resultaten uit deze enquête heeft de USR enige conclusies met punten ter verbetering kunnen trekken op met name het gebied van masterspecialisaties, examinering en aanwezigheidsplicht. We hebben in onderstaande notitie deze punten nader uitgewerkt en hopen met u hierover de discussie aan te gaan.

1.1 Samenvatting van aanbevelingen

Examinering

De USR beveelt het College van Bestuur aan om:

- 1) de aanbevelingen over te nemen, zoals deze in de nota *De kwaliteit van de toetsing in het hoger onderwijs*¹ van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap staan beschreven. Dat betekent dat er extra aandacht zou komen voor kwaliteit van toetsing, vooral samenhang van toetsing, professionalisering en organisatorische inbedding.
- 2) onder het idee van kennisdeling de mogelijkheden te onderzoeken voor een samenwerking tussen de universiteiten op het gebied van professionalisering van examinering en daarbij te kijken wat er mogelijk kan worden overgenomen uit het voorbeeld van de samenwerking tussen de hogescholen.
- 3) een slag te maken in het professionaliseren van alle medewerkers die te maken hebben met examinering. Daarnaast moedigt de USR het College van Bestuur aan om een onderzoek te starten naar een scholingsaanbod en/of een certificeringstraject op dit gebied. Tijdens deze scholing wordt in ieder geval aandacht besteed aan de resultaten die uit de enquête van de Universitaire Studentenraad naar voren zijn gekomen..

¹ <http://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/content/assets/nieuwsberichten/2016/de-kwaliteit-van-de-toetsing-in-het-hoger-onderwijs-definitief-rapport.pdf>

- 4) artikel 34 van de Onderwijs- en Examenregeling van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid tevens in de overige model-regelingen op te nemen. Hierdoor worden docenten aangemoedigd om proeftentamens op te stellen.
- 5) de Universitaire Studentenraad op de hoogte te houden en te betrekken bij het proces om de examinering op de Radboud Universiteit te verbeteren.

Specialisatie in de master

De USR beveelt het College van Bestuur aan om:

- 1) aan de decanen mee te geven dat ze de masters die onder hun faculteiten vallen kritisch moeten bekijken op de mate van specialisatie in individuele mastertrajecten en dit terug te koppelen aan de GV;
- 2) aan de decanen mee te geven dat ze bij hervormingen in masters moeten aansturen op meer specialisme in de individuele mastertrajecten en dit terug te koppelen aan de GV;
- 3) de dienst MSO een actieve houding te laten aannemen ten aanzien van specialisatie ten aanzien van de individuele mastertrajecten door adviezen aan opleidingen;
- 4) er constant voor te blijven waken dat de 'specialisaties' in de masters aan de Radboud Universiteit daadwerkelijk specialisaties blijven.

Aanwezigheidsplicht

- 1) De USR roept het College van Bestuur op om zich uit te spreken tegen maatregelen die docenten nemen buiten de aanwezigheidsplicht om, teneinde de studenten te verplichten bij colleges aanwezig te zijn waarvoor geen reguliere en formele aanwezigheidsplicht geldt.

2. Examinering

In de enquête is een aantal vragen en stellingen opgenomen ten aanzien van examinering teneinde de resultaten te gebruiken om tot een betere kwaliteit van examinering te komen. De input van de leden van de opleidingscommissies en de Facultaire Studentenraden leren dat er op verschillende aspecten van examinering nog veel te winnen valt voor de Radboud Universiteit.

Naar aanleiding van deze resultaten is de USR in gesprek gegaan met MSO. Hoewel examinering primair een taak is die bij de opleidingen ligt, bleek uit het gesprek met MSO dat er op centraal niveau wel degelijk het besef leeft dat de examinering op de RU mogelijkheden tot verbetering biedt. De USR steunt dit besef en werkt graag samen met MSO met als doel de examinering te verbeteren.

2.1 Conclusies uit de enquête

De leden van de opleidingscommissies en de Facultaire Studentenraden die de enquête van de USR hebben ingevuld, hebben alle ruimte gehad om opmerkingen over examinering te plaatsen. Zo is er, naast de gesloten vragen, gevraagd op welke manieren de examinering verbeterd zou kunnen worden en of de respondenten nog aanvullende opmerkingen hadden bij de examinering. De belangrijkste en meest voorkomende uitkomsten zijn hierover puntsgewijs weergegeven:

- Meerdere studenten geven aan behoefte te hebben aan voorbeeldtentamens, zodat zij zich goed kunnen voorbereiden op het echte tentamen.
- Tentamenvragen worden vaak hergebruikt. Volgens meerdere respondenten wordt zo niet de kennis van de student getest, maar het vermogen om een oud tentamen te vinden.
- Bij vakken waar colleges door gastdocenten worden gegeven, dient beter gekeken te worden naar de samenhang tussen de vragen.
- Het niveau van tentamens is niet altijd passend bij de stof, waardoor betreffende tentamens vooral als doel lijken te hebben om studenten te laten slagen.
- Studenten hebben behoefte aan tentamens die niet ten doel hebben om kennis te laten produceren, maar die het begrip van de student toetsen. Andere respondenten

verwoorden dit als 'meer vragen om het inzicht van studenten te testen in plaats van theorie en feitenkennis'.

- Vaak wordt in de cursusevaluatie met één vraag aan studenten gevraagd wat zij van het tentamen vinden. Hierover moet een uitgebreidere terugkoppeling plaatsvinden.

Daarnaast worden er verschillende opmerkingen gemaakt over het gebruik van meerkeuzetentamens. Bij het bestuderen van de input valt op dat nagenoeg geen enkele student pertinent tegen meerkeuzetentamens is, maar vooral bij dit type tentamens wordt desalniettemin een behoorlijke hoeveelheid aan kanttekeningen geplaatst. De belangrijkste en meest voorkomende worden wederom puntsgewijs weergegeven:

- Er moet bij iedere meerkeuzetoets kunnen worden verdedigd dat de vragen de leerdoelen toetsen.
- Meerkeuzetentamens zijn niet altijd verkeerd, maar er moet een duidelijke argumentatie zijn waarom een meerkeuzetoets bij een bepaald vak past.
- Meerkeuzetentamens worden gekwalificeerd als het toetsen van 'kennis door herkennen'.
- Meermaals wordt gezegd dat er een goede balans moet zijn tussen meerkeuzevragen en open vragen. Met meerkeuze kan er getest worden of de theorie is blijven hangen en met open vragen kan meer inzicht worden getoetst.
- Ondanks dat meerkeuzetentamens ook erg moeilijk kunnen zijn, vergt het toch een ander soort inzicht en de overtuiging is er dat open vragen op een tentamen van grote meerwaarde kunnen zijn.

2.2 De kwaliteit van examinering

De kwaliteit van examinering heeft breder aandacht dan enkel op de Radboud Universiteit. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de nota *De kwaliteit van de toetsing in het hoger onderwijs* uit februari 2016 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap². In die nota worden de resultaten gerapporteerd van een onderzoek naar examinering in het hoger onderwijs, dat in 2014 is uitgevoerd. Naar aanleiding daarvan worden de hogescholen en universiteiten opgeroepen om extra aandacht te besteden aan de samenhang bij toetsing, aan de professionalisering van iedereen die met examinering te maken heeft en aan de

² <http://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/content/assets/nieuwsberichten/2016/de-kwaliteit-van-de-toetsing-in-het-hoger-onderwijs-definitief-rapport.pdf>

organisatorische inbedding. De hogescholen gaan hierin voortvarender te werk dan de universiteiten. Onder coördinatie van de Hogeschool Arnhem-Nijmegen wisselt een netwerk van 27 hogescholen kennis en ervaring uit rondom examinering en zij beraden zich op de wijze van certificering en de manier waarop scholingsaanbod en certificeringstrajecten extern gevalideerd zouden kunnen worden.³

2.3 Aanbevelingen

Om op centraal niveau te werken aan de verbetering van examinering op de RU, ligt er volgens de USR een passende en treffende oplossing. De Universitaire Studentenraad zou het College van Bestuur dan ook van harte willen aanbevelen om:

- 1) de aanbevelingen over te nemen, zoals deze in de nota *De kwaliteit van de toetsing in het hoger onderwijs* van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap staan beschreven. Dat betekent dat er extra aandacht zou komen voor kwaliteit van toetsing, vooral samenhang van toetsing, professionalisering en organisatorische inbedding.
- 2) onder het idee van kennisdeling de mogelijkheden te onderzoeken voor een samenwerking tussen de universiteiten op het gebied van professionalisering van examinering en daarbij te kijken wat er mogelijk kan worden overgenomen uit het voorbeeld van de samenwerking tussen de hogescholen.
- 3) een slag te maken in het professionaliseren van alle medewerkers die te maken hebben met examinering. Daarnaast moedigt de USR het College van Bestuur aan om een onderzoek te starten naar een scholingsaanbod en/of een certificeringstraject op dit gebied. Tijdens deze scholing wordt in ieder geval aandacht besteed aan de resultaten die uit de enquête van de Universitaire Studentenraad naar voren zijn gekomen..
- 4) artikel 34 van de Onderwijs- en Examenregeling van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid tevens in de overige model-regelingen op te nemen. Hierdoor worden docenten aangemoedigd om proeftentamens op te stellen.
- 5) De Universitaire Studentenraad wordt op de hoogte gehouden en betrokken bij het proces om de examinering op de Radboud Universiteit te verbeteren.

³ <http://www.han.nl/onderzoek/werkveld/projecten/bkeske-netwerk/>

3. Masterspecialisaties

Naar aanleiding van de enquête die de USR gehouden heeft onder de OLC's en FSR'en, hebben we enkele gesprekken met de dienst Marktverkenning, Strategie & Ontwikkeling (MSO) gehad om achter de huidige stand van zaken te komen met betrekking tot specialisatietrajecten in de master. Uit de enquête bleek dat studenten de verschillende mastertrajecten ervaren als varianten van elkaar, zonder dat ze daadwerkelijk genoeg van elkaar verschillen om als een specialisatie ervaren te worden.

De USR onderschrijft deze mening van studenten. De USR is van mening dat mastertrajecten aan de Radboud Universiteit te weinig van elkaar verschillen, wat de verschillende masters een te algemeen karakter geeft. Het feit dat studenten de verschillende mastertrajecten niet als daadwerkelijke specialisatie ervaren is te meer problematisch, daar de RU haar eigen mastertrajecten als 'specialisatie' kenmerkt.⁴

3.1 Specialisatie

Aangezien uit onze enquête en de Nationale Studentenenquête lijkt te volgen dat studenten de mastertrajecten als te weinig van elkaar verschillend en dus te weinig specialistisch ervaren, zou het de universiteit om te voorkomen dat studies in de masterfase leeglopen er goed aan doen om te zorgen voor daadwerkelijke specialisatie in mastertrajecten.

Op dit ogenblik is het immers zo dat de studenten wegtrekken van de Radboud Universiteit naar andere universiteiten (met name de Randstad) zodra ze in de masterfase van hun studie zitten. Als men dit echter in contrast plaatst met daadwerkelijk gespecialiseerde trajecten in masters, ziet men dat juist studenten vanuit de rest van Nederland en elders naar onze universiteit komen. Voorbeelden hiervan zijn de volgende specialisaties die wij onder andere als voorbeeld hiervoor hebben genomen:

- Het interstedelijke aspect van de master Mathematics;
- De specialisatie Nederland-Duitsland-studies van de master Europese Studies;
- De vier specialisaties van de research master Cognitive Neuroscience.

⁴ <http://www.ru.nl/opleidingen/masteropleidingen/overzicht/> (19-03-2016)

Dit zijn slechts enkele voorbeelden, maar er zijn veel meer specialisaties die tot voorbeeld zouden kunnen dienen voor andere masters. Deze masters zijn daadwerkelijk gespecialiseerd en trekken mensen aan vanuit heel Nederland en andere landen.

3.2 Opleidingen

Uit de gesprekken met MSO bleek dat allereerst opleidingen zelf gaan over de invulling van masters en de verschillende trajecten binnen die masters, maar dat dit bekrachtigt dient te worden door de decaan, die dit weer in overleg met het College van Bestuur bespreekt, waarbij MSO het College adviseert.

Wij hopen door de opleidingen hierop te attenderen bewustzijn van dit punt te creëren van onderaf, opdat er zo ook hier nagedacht kan worden over een specialistischer invulling van de mastertrajecten.

3.3 Aanbevelingen

In de gesprekken die we gehad hebben met MSO bleek dat er hier al enige tijd het besef heerst dat de mastertrajecten meer specialisatie behoeven en dat meer specialisatie, mits op de juiste manier toegepast, kan leiden tot een toestroom in masterstudenten. De USR is blij om te horen dat dit besef reeds leeft bij MSO.

9

De USR is daarbij wel van mening dat er vanuit centraal actievare sturing zou moeten komen op specialistische mastertrajecten. Op dit ogenblik neemt MSO immers een passieve houding aan: wanneer hun ter oren komt dat ze van een master de mastertrajecten nader moeten bekijken, gaan ze dat doen. Het is goed dat MSO op deze manier kritisch opleidingen kan bekijken, maar de USR vindt dat hier een proactievare houding aangemeten kan worden. Dat betekent dat MSO dient te gaan kijken naar de verschillende masteropleidingen en contact met ze op dient te nemen en de dialoog aan te gaan over e variaties in de cursussen en de trajectinhoud bij de verschillende mastertrajecten.

De USR zou dan ook graag zien dat het College van Bestuur er actief beleid op gaat maken om mastertrajecten meer specialistisch te maken. Een probleem als dit moet immers van twee kanten aangepakt worden: de opleidingen moeten zich bewust worden van dit

fenomeen, maar ook vanuit centraal moet hier aandacht aan besteed worden. De USR zou het College van Bestuur dan ook willen aanbevelen om:

- 1) aan de decanen mee te geven dat ze de masters die onder hun faculteiten vallen kritisch moeten bekijken op de mate van specialisatie in individuele mastertrajecten en dit terug te koppelen aan de GV;
- 2) aan de decanen mee te geven dat ze bij hervormingen in masters moeten aansturen op meer specialisme in de individuele mastertrajecten en dit terug te koppelen aan de GV;
- 3) de dienst MSO een actieve houding te laten aannemen ten aanzien van specialisatie ten aanzien van de individuele mastertrajecten door adviezen aan opleidingen;
- 4) er constant voor te blijven waken dat de 'specialisaties' in de masters aan de Radboud Universiteit daadwerkelijk specialisaties blijven.

4. Aanwezigheidsplicht

De aanwezigheidsplicht bij colleges is een fenomeen waar de USR al langer iets aan wil doen. Naar aanleiding van de kwestie rondom de ophoging van het BSA op de gezamenlijke overlegvergadering van 2 november 2015 jl. heeft het College van Bestuur (CvB) toegezegd dat ze geen aanvullende rendementsmaatregelen willen hebben en dat ze de decanen hiertoe ook zouden oproepen. Op basis hiervan hebben wij nog enkele opmerkingen.

4.1 Een rendementsverhogende maatregel

De USR is van mening dat de aanwezigheidsplicht een rendementsverhogende maatregel is die volgens ons de onderwijskwaliteit niet noodzakelijkerwijs ten goeden komt: het zou onzes inziens de insteek moeten zijn dat de onderwijskwaliteit van de colleges dusdanig zijn, dat de studenten genoodzaakt zijn aanwezig te zijn bij de colleges om het tentamen te kunnen behalen. Het instellen van een aanwezigheidsplicht zou afbreuk kunnen doen aan deze motivatie voor docenten om een hoge onderwijskwaliteit te verwezenlijken.

4.2 Aanvullende maatregelen

Naast deze reguliere aanwezigheidsplicht, die als rendementsmaatregel wordt ervaren, worden er door docenten verschillende middelen ingezet om ervan verzekerd te zijn dat studenten ook aanwezig zijn bij de colleges waarvoor geen reguliere of formele aanwezigheidsplicht geldt. Dit zou men dus kunnen beschouwen als aanvullende rendementsmaatregelen. Hieronder volgt een opsomming van deze maatregelen, verkregen uit de enquête:

- Het niet toekennen van een bonuspunt bij afwezigheid bij X colleges
- Het geven van een deelcijfer voor participatie
- Het geven van kleine tussentijdse tentamens tijdens de hoorcolleges
- Participatieplicht tijdens de colleges (oftewel: verplicht vragen stellen)
- Gemaakte opdrachten moeten tijdens het college ingeleverd worden, om er een cijfer voor te kunnen krijgen
- Het in college maken van een opdracht die als voorwaarde geldt om deel te nemen aan het tentamen
- Het moeten maken van een extra opdracht, wanneer men een college mist

- Afwezig zijn bij de colleges heeft direct een onvoldoende voor het tentamen tot gevolg.
- Bij het werkstuk moet een verslag van het college worden toegevoegd.
- Antwoorden op huiswerkopdrachten worden niet op blackboard gezet, maar alleen besproken tijdens de colleges.
- Het niet opnemen van weblectures.
- Het verplicht stellen om wekelijks een presentatie voor te bereiden, maar van tevoren niet te vertellen of men die week ook daadwerkelijk dient te presenteren. Omdat men niet weet wanneer hij/zij aan de beurt is, moet men wel aanwezig zijn.

Wij hopen hiermee dat het CvB zich ook bewust is van het feit dat docenten aanvullende rendementsmaatregelen toepassen om de aanwezigheid bij colleges op schoolse wijze af te dwingen zonder dat dit de kwaliteit van het onderwijs ten goede komt. Wij horen graag de mening van het CvB hierover en bevelen het CvB dan ook aan om zich tegen deze praktijken uit te spreken.

5. Tot slot

In bovenstaande hebben wij gepleit voor meer specialisatie in de master, meer aandacht voor kwaliteit van examinering en hebben wij gepleit tegen de aanwezigheidsplicht als rendementsmaatregel.

De USR stelt dat de specialisaties in verschillende masters aan de RU niet specialistisch zijn, maar slechts varianttrajecten op elkaar. De USR is van mening dat dit de kwaliteit van de masters niet noodzakelijkerwijs ten goede komt en dat hiermee de hoeveelheid studenten in de masterfase toe kan nemen. De USR hoopt dan ook dat het CvB onze aanbevelingen over wil nemen.

Daarnaast stelt de USR dat de examinering aan de RU nog een verbeterslag kan slaan. Studenten hebben vaker klachten over de tentamens en de wijze van examinering en zijn hier lang niet altijd tevreden over. De USR vindt dat hier iets aan gedaan moet worden en doet enkele aanbevelingen aan het CvB om dit te verbeteren.

Als laatste signaleert de USR dat er zich allerlei praktijken zich voor doen die naast de reguliere en formele aanwezigheidsplicht, die volgens de USR op zichzelf al te beschouwen is als rendementsmaatregel, bestaan. Deze praktijken worden door de USR als 'schools' bevonden en als afbreuk doende aan de onderwijskwaliteit. De USR hoopt dan ook hierover de mening van het CvB te horen en hoopt dat het zich uitspreekt tegen deze aanvullende maatregelen.

De USR hoopt dat het CvB nota neemt van de problemen dan wel verbeterpunten die de USR signaleert. Wij hopen hierover een goede discussie te kunnen voeren met het CvB en horen graag wat het CvB vindt van onze notitie en dat het CvB onze aanbevelingen over zal nemen.